

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานของสำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ ภายใต้แนวคิดผู้สื่อข่าว 1 คนทำได้หลายสื่อ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จากผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และใช้การวิเคราะห์เอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานของสำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ ภายใต้แนวคิดผู้สื่อข่าว 1 คนทำงานได้หลายสื่อ

2. ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของ สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ ภายใต้แนวคิดผู้สื่อข่าว 1 คนทำงานได้หลายสื่อ

ผลการศึกษา พบว่า แนวคิดการบริหารงานของสำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ แบบผู้สื่อข่าว 1 คนทำได้หลายสื่อ ริเริ่มขึ้นเมื่อปี 2538 มีวัตถุประสงค์หลักเมื่อครั้งแรกเริ่มเพื่อยกฐานะกองข่าวในประเทศให้ขึ้นเป็นระดับสำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ แบ่งโครงสร้างการทำงานออกเป็น 4 ส่วน 1 ฝ่าย ได้แก่ ส่วนสื่อข่าวและรายงานข่าว ส่วนผลิตรายการข่าว ส่วนเทคนิคข่าว ส่วนข้อมูลและเอกสารข่าว และฝ่ายบริหารทั่วไป อยู่ภายใต้การบริหารงานของผู้อำนวยการ สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะมีผู้อำนวยการส่วนและหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้ช่วยในด้านต่าง ๆ

แนวคิดนี้ถูกนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรมและจริงจัง โดยเฉพาะในสมัยที่คุณปราโมช รัฐวิจิตร ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ ในปี 2538 แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าใดนัก เนื่องจากบุคลากรต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมทำงานเพิ่มขึ้น จากนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารภายในองค์กร ทำให้แนวคิดนี้ไปได้รับการสานต่อถูกปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม ผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์ก็ทำเฉพาะข่าวโทรทัศน์ โดยมีผู้อำนวยการส่วนผลิตรายการข่าว เป็นผู้ควบคุม ขณะที่ผู้ปฏิบัติงานวิทยุ ก็จะทำข่าววิทยุและอินเทอร์เน็ตควบคู่กันไป อยู่ในความดูแลของผู้อำนวยการส่วนสื่อข่าวและรายงานข่าว แนวคิดผู้สื่อข่าว 1 คนทำได้หลายสื่อถูกนำมาใช้อีกครั้งเมื่อคุณปราโมช รัฐวิจิตร ขึ้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ในปี 2550 โดยผู้สื่อข่าว 1 คนจะต้องทำข่าวได้ทั้งภาพ เสียง และตัวหนังสือ จึงมีนโยบายให้ส่วนข่าวโทรทัศน์และส่วนข่าววิทยุ จากเดิมมีการแยกการทำงานอย่างสิ้นเชิง ให้มีการจัดระบบโครงสร้างการทำงานใหม่ ด้วยการนำบุคลากรของทั้ง 2 ส่วนมารวมกันและให้กองบรรณาธิการมีประสานการทำงานร่วมกันอย่างจริงจังอีกครั้ง โดยวัตถุประสงค์ในการรวมการทำงานของส่วนข่าวโทรทัศน์

และวิฤกษ์ครั้งแรกที่ต้องการยกระดับฐานะขององค์กร และตำแหน่งของผู้บริหาร แต่ครั้งล่าสุดในปี 2550 มีเป้าหมายรวมกันเพื่อแก้ปัญหาการทำงานที่มีความซ้ำซ้อนในการทำงาน ลดทอนรายจ่าย แก้ปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ และสร้างความเป็นเอกภาพให้เกิดขึ้นในการทำงานข่าวของกรมประชาสัมพันธ์

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการรวมกันทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างจากครั้งแรกที่มีการรวมกัน คือ เกิดการต่อต้านของบุคลากรที่ยึดติดกับระบบการทำงานที่เป็นวัฒนธรรมองค์กรแบบเดิม ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดผู้สื่อข่าว 1 คนทำได้หลายสื่อ ให้เหตุผลว่า ลักษณะการทำงานและการนำเสนอของแต่ละสื่อแตกต่างกัน ขณะเดียวกันเมื่อผู้สื่อข่าวต้องทำข่าวป้อนหลายสื่อ ทำให้คุณภาพของข่าวในเชิงลึกด้อยลง แต่ก็มีบุคลากรอีกส่วนหนึ่ง กลับเห็นว่าการทำงานแบบคนเดียว ป้อนหลายสื่อช่วยพัฒนาทักษะ และเพิ่มศักยภาพให้กับตัวผู้สื่อข่าวให้มีความชำนาญเพิ่มขึ้น ไม่ถนัดเฉพาะสื่อโทรทัศน์หรือวิทยุเท่านั้น

สำหรับปัจจัยภายในที่ ส่งผลกระทบต่อการทำงานมากที่สุด คือ การบริหารจัดการที่เป็นระบบราชการ ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน ไม่เหมาะแก่การนำมาใช้ในองค์กรด้านสื่อสารมวลชนที่ต้องอาศัยความคล่องตัวสูง รองลงมาเป็นปัญหาเรื่องของบุคลากร ที่ยึดติดกับวัฒนธรรมองค์กรแบบเดิมๆ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเชื่อมโยงกับเรื่องของค่าตอบแทนที่ใช้ อ้างอิงตามระเบียบราชการ ขณะที่ต้องทำงานเพิ่มขึ้นแต่รายได้เท่าเดิม

ขณะเดียวกัน แรงกดดันทางการเมืองถือเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์เป็นอย่างมาก เนื่องด้วยสำนักข่าว เป็นสื่อของรัฐ ที่อยู่ในระบบราชการ ภายใต้การกำกับดูแลของกรมประชาสัมพันธ์ อาจกล่าวได้ว่า เมื่อใดก็ตามที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ ก็มักจะได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โครงการต่างๆ ที่ได้ทำไว้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของรัฐบาลนั้นๆ

การพัฒนาข่าวกรมประชาสัมพันธ์ภายใต้แนวคิดผู้สื่อข่าว 1 คนทำได้หลายสื่อ ให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องแก้ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่กล่าวมาข้างต้นโดยสำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ ต้องมีนโยบายการบริหารงานที่ชัดเจนไม่เปลี่ยนแปลง กระแสการเมือง หรือจัดตั้งเป็นองค์กรอิสระ หากปลอดจากการเมืองจะทำให้มีการบริหารจัดการที่เป็นอิสระจากภาครัฐ หน่วยงานต้นสังกัดควรมีระเบียบในการคุ้มครองการปฏิบัติงานของบุคลากรข่าว กรมประชาสัมพันธ์ในกรณีที่มีการฟ้องร้องเกิดขึ้น ไม่ปล่อยให้ผู้ปฏิบัติต้องเผชิญกับปัญหาเพียงลำพัง การทำงานภายใต้แนวคิดผู้สื่อข่าว 1 คนทำได้หลายสื่อ ส่งผลทำให้ผู้สื่อข่าวต้องรับผิดชอบและมีภาระเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นงานเพิ่มต้องมีการเพิ่มค่าตอบแทน เป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

อย่างไรก็ดี การนำแนวความคิดใหม่ๆ มาใช้ เช่น การทำงานแบบผู้สื่อข่าวคนเดียวทำได้หลายสื่อ ควรทดลองคู่ขนานกันไปกับการทำงานแบบเดิม กล่าวคือ ระยะแรกบุคลากรส่วนหนึ่งอาจยังทำในแบบแยกส่วนโทรทัศน์หรือวิทยุ ขณะเดียวกันก็ต้องมีกลุ่มทดลองการทำงานแบบคนเดียวทำได้หลายสื่อควบคู่กันไป เมื่อมีการปรับสภาพยอมรับการปรับเปลี่ยนก็เริ่มขยายการทำงานรูปแบบใหม่ได้อย่างเต็มรูปแบบ เหนือสิ่งอื่นใดการสร้างค่านิยมใหม่ให้กับคนข่าวกรมประชาสัมพันธ์ ให้เปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลง ไม่ยึดติดกับวัฒนธรรมองค์กรที่อิงกับระบบราชการ และควรสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในการทำงานให้มากขึ้นเป็นสิ่งที่จะทำให้การทำงานภายใต้แนวคิดใหม่เดินหน้าไปสู่ความสำเร็จได้ไม่ยาก รวมไปถึงควรมีการปรับปรุงระเบียบการทำงานให้กระชับมากขึ้น เนื่องจากระบบราชการมีขั้นตอนมาก ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน ยากต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะเทคโนโลยี เกิดขาดช่วงในการพัฒนา ด้วยเหตุนี้เองจึงต้องทำบริษัทเอกชนเข้ามาร่วมผลิต เพื่อสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนา